

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Daggdroppar

Illustrerad Tidning för Barn och Ungdom

N:o 10.

Ett nummer den 1 och 15
i hvarje månad.

Göteborg, 15 September 1890

Från 1 Maj till årets slut.
Pris: 2 kronor.

1:a årg.

Svantes lilla Museum.

V.

Präntadt och gammalt,

En gång hände, att Svante för några öre i Klemmings antikvariat köpte en gammal krönika från 1600-talet. De fula pärmarne svärtade af sig, då man kom att spilla vatten på dem. Men med detsamma kom en präntad text till syne.

Då tvättade Svante bort all den fula smutsiga färgen, löste pärmen från boken och utbredd — ett präntadt blad från 1400-talet.

Ack, så skönt att bli ren igen från ur-gammal smuts! sade det gamla pergamentet med klara skriftecken och ofördunklade färger. En munk i Vadstena hade präntadt skriften, som århundraden icke kunnat utplåna.

Psalmus: Miserere mei...
cum reliquis ut supra in
Septuagesima, 139.

Ana 2. O Dómine, * salvum
me fac, ó Dómine, bene
prosperáre.

Förstår du mig? Jag talar latin, ty det var medeltidens lärdoms- och kyrkospråk, sade pergamentbladet. Där står: *Psalmen* "Förbarma dig öfver mig" och fortsättningen

såsom förut på söndagen *Septuagesima*, sida 139. *Antiphon* (sångvers) n:o 2. O HERre, fräls mig! O HERre, låt väl gå!

Här ser du en del präntadt med röda bokstäfver, det öfriga svart. Det som är präntadt med rödt, innehåller upplysningar, hänvisningar, föreskrifter. Nu heter röd på latin ruber; därför kallades sådana i rödt tryckta föreskrifter om gudstjänsten för *rubriker*.

Jag minnes, huru kung Göstas krigsknektar refvo sönder alla klostrets böcker, sålde oss pundvis till kryddkrämaren eller till bokbindaren. Mig beströk en bokbindare med svärta och nu först ser jag åter dagens ljus. Undrar just, huru det nu ser ut i världen?

Nog ser det annorlunda ut än i dina unga dagar, svarade Svante och uppskref pergamentbladet i sin lilla musei-katalog.

* * *

Latinska rubriker, tryckta i svart, bibehöllos i de försvenskade gudstjänstordningarne. Men hjärtat slog då matt för sådana ordningar. Allmogen plockade rosor och prästkragar; därmed illustrerade den själf sina psalmböcker.

E. K.

Ett äfventyr.

Af Pastor P. Rydholm.

Nog är det bra roligt med äfventyr, åtminstone efteråt, när det har gått lyckligt. Nu skall jag berätta om ett äfventyr, som riktigt säkert har händt, ty jag var själf med om det, och jag mins det, som om det hade varit i går.

Det var, när jag var en gosse, icke en riktigt liten gosse, ty jag var 14 år, men jag var ingen stor gosse heller, ty på den tiden var jag liten och tjock. Jag vistades då på landet i en prestgård och läste flitigt historia och matematik och grekiska och latin och mycket annat, och pastorn förhörde mina lexor och hjälpte mig med det, som jag icke förstod själf.

Men man kan icke läsa ständigt, om man är än så flitig; och det roligaste jag visste var, när pastorn föreslog, att jag skulle få hela eftermiddagen fri och gå med honom och fiska.

Där var en liten sjö, och där hade vi en liten båt, som vi fingo låna, när vi ville, och i den sjön var en hel hop fisk. Då brukade vi ro rundt omkring sjön med ett gädd-drag, en liten blank fisk utaf nysilfver, på hvilken sutto krokarna. När nu gäddorna fingo se den fisken, så trodde de, att det var en riktig fisk, och när de så skulle äta upp den, så fastnade de på krokarna, och så drogo vi upp dem. Och när vi kommo hem, så kokade vi dem och åto smör och pepparrot till, och det smakar godt, eller hur?

Men så hände det, att en gädda slet sig lös, just som pastorn skulle draga upp den i båten. För att inte det skulle ske mer, gjorde vi oss en håf, och så kommo vi öfverens om, att när det nappade, skulle jag taga håfven och springa fram och taga fisken med håfven, när han kom fram till båten.

Och så gáfvo vi oss åstad till sjön och började ro. Och jag rodde och pastorn höll i refven. Och vi rodde och rodde och vände, att det skulle nappa.

“Du kommer väl ihåg nu med håfven?”

“Ja, då.”

“Huj! — Napp! — Kvickt nu!”

Och jag fick fatt i håfven och sprang fram vid sidan. Och pastorn steg genast åt sidan för att jag skulle komma fram. Men som han stod med ryggen vänd åt mig, så såg han icke, på hvilken sida jag kom, utan steg åt samma sida som jag. Och som båten var liten, så bar det sig icke bättre, än att han — vips — vände botten upp, och vi stodo på hufvudet i sjön.

Då voro vi illa ute alla tre. På ett vis var dock gäddan mindre illa därän, ty hon var åtminstone icke i fara att drunkna. Vi drunknade emellertid icke, utan stucko snart upp hufvudet igen och frustade och spottade, ty vi hade fått vatten i munnen och vatten i näsan. Och nu gällde det att simma till land. Men vi måste ha båten med oss. Och det gick bra, ty pastorn sam före och höll i munnen det rep, som satt fast i framändan af båten, och jag sam efter och sköt på, och så kommo vi i land snart nog, ty det var blott ett litet stycke. Båten drogo vi i land och vände honom rätt igen. Och så fingo vi fatt i refven och började draga och gäddan var fast och måste följa med — en stor, präktig gädda, och inom några minuter voro vi bärgade på land alla tre, och äfventyret slutade till allmän belåtenhet.

Dock — den som var minst belåten var nog gäddan.

En tjurhistoria.

Af Th-th.

I trakten af B. grasserade en tjur, ett slags vagabond, som ej hade respekt för gärdesgårdar. Ingenstädes var man säker, att ej påträffa honom.

En dag gingo tre små flickor, Greta, Elin och Maja, helt fredligt ned till sitt vanliga badställe. Lugna för tjuren voro de i sin enfald, ty på ena sidan om badviken låg en rågåker, på den andra en lada — icke spår till betesmark. Småflickorna hade emellertid ej väl hunnit ned till stranden, förrän de hörde ett misstänkt bölande.

“Det är tjuren“, sade Maja, blek af fasa. Försiktigt smögo de sig fram till gärdsgården och tittade efter. — Ja, mycket riktigt! Midt i rågåkern stod den fruktansvärde och ryckte upp ax till höger och vänster.

“Kanske är han ändå inte så farlig“, sade Greta — hon var den modigaste af sällskapet — “om man talar vänligt vid honom, så lugnar han sig nog.“ Och i förhoppning att blidka tjuren, gick hon tätt intill stängslet, sträckte fram handen och ropade: “Kossa, kossa kom!”

Tjuren stirrade ett ögonblick förbluffad på trion, gjorde så ett skutt och närmade sig därpå majestätiskt med sänkta horn.

Framkommen till gärdsgården, fann han dock denna för hög och stannade villrådig. Under tiden hade flickorna rusat till ladan och fumlade nu med darrande fingrar för att få upp dörren.

“Nu tager han sats, nu kommer han!“ skreko de i korus.

I detsamma gaf klinkan efter, dörren gick upp, och — lika illa voro de därän. Ladan var så fullproppad, att icke en kattunge fått rum där en gång, långt mindre tre små flickor. Alltså ingen annan utväg än att taga till flykten. Och i väg bar det. Elin sprang främst, med förtviflans mod slängande sig öfver diken och gärdsgårdar. Greta och Maja voro ej så lättfotade. De hade inte sprungit långt, förrän knäna sviktade under dem och de måste stanna. Maja slöt ögonen och tyckte sig redan känna hornen. Greta såg sig om efter ett träd att krypa upp i. Det räddande trädet stod ej till att upptäcka, men — icke heller tjuren. Han hade försvunnit, och med honom Elin.

“Stackars Elin! hon är nog redan spetsad“, suckade Maja.

När Greta och Maja en lång stund där-efter hade letat sig hem, funno de där Elin, som skrattande frågade, om de blifvit illa stängade. Hon hade under sin språngmarsch mött ägaren till det fruktansvärda djuret och af honom fått veta, att den förmenta tjuren var — en lekfull, men ofarlig kviga.

Öndra år i bur eller gojans saga.

Af Utgifvaren.

Vår papegoja heter Laura och har en gång i tiden som helt ung blifvit fångad, samt allt sedan dess tillbringat sitt lif i bur. Hon har tillhört flere släktled och gått i arf inom samma familj. För närvarande, och sedan många år tillbaka, har hon sitt hem hos en äldre dam, öfverjägmästarinnan S. Gojan kan tala samt är mycket pratsjuk, kan sjunga, skratta, begära mat och dryck samt förvillande likt en människa gråta och snyfta, när hon blir ledsen. Middagsmåltiden intager alltid gojan i sällskap med sin matmor. Om det nu ibland händer, att den afätes något senare än vanligt, börjar gojan snyfta, tilläggande i ynkelig tonart: “Får Laura ingen mat, hvasa?” Hon är mycket måttlig. Oaktadt sin höga ålder, är gojan fortfarande lika frisk och oförändrad som i unga dagar, och bereder sin matmor mycket nöje genom sin tillgifvenhet och sällskaplighet. Barn tycker hon mycket om. Komma barnbarnen på besök hos farmor och ej genast hälsa på gojan, blir hon mycket förnärad; hon reser då upp fjädrarne och ropar idkeligen: “Snälla gojan gråter! Laura gråter!” Skynda de sig därpå fram till hennes bur och tala vänligt med henne, svarar hon gladt tillbaka: “Laura vacker! Lilla gojan rar!” Och så klättrar hon förnöjd omkring i sin stora bur.

Om vi äro vänliga och kärleksfulla emot djuren, skola de visa oss tillgifvenhet, trohet och kärlek tillbaka.

Tänkvärda ord.

Det skulle sannerligen stå annorlunda till ibland oss, om sabbatsbudet noggrannare hörsammades. Det onda skulle då icke hinna slå så djupa och vidsträckta rötter. Tistlarne och ogräset skulle då icke få tillfälle att växa så ymnigt, frodas och utbreda sig så obegränsadt på HERrens åker, till skada för den ädla säden. Uppfostrans tyngd skulle blifva lättare. Föräldrahjärtats ömmaste förhoppningar skulle blifva mindre sväfvande och ovissa.

E. J. Nordenson,
f. 1805, Ötver-Hofpredikant.

Varu mycket ondt måste icke det stackars barnet lära genom allt hvad det hör.

W. Rudin.

Ett minne från sommarferierna.

Af Utgifvaren.

Nils var en riktig liten hedersknyffel, såsom hans pappa brukade uttrycka sig om honom. I hemmet glad och vänlig emot småsyskonen, sökte han därjämte alltid att visa sina kära föräldrar omtulig lydnad och vördnad. Sina lexor skötte han med flit och lust utan några påminnelser vare sig från far eller mor. Mot sina lärare i skolan ådagalade han höflighet och uppmärksamhet. Det var således icke alls underligt, om han raskt arbetade sig fram från klass till klass i läroverket.

Men nu hade det blifvit skolfrier, och Nils smålog förtjust vid tanken på att få följa med till Marstrand; där skulle nämligen hans föräldrar bo öfver sommaren. O, hvad han glädde sig åt den frihet, som låg framför honom.

Nu skulle han då riktigt få vara ute i friska luften från morgon till kväll. Han skulle klättra i bergen, plocka blommor och så skulle han segla långt ut på hafvet. Och så mycket fisk han skulle draga upp ur sjön! Han riktigt närde bekymmer öfver, hvar hans lilla mamma skulle göra af den, ty han ville då inte på villkor, att den skulle fördärfvas, det vore mycket illa. Men så tröstade han sig slutligen med, att man kunde köpa salt och salta den.

Det var nu andra dagen, som Nils tillbragte på Marstrand, och det hade blifvit ungefär middagstid. Efter mycket och idkeligt regnande hade något uppehåll inträddt, och solen passade då på att med full glans värma hvar den kunde.

Äfven till den lilla trädgårdstjappan i det hus, där Nils bodde, hade den hittat väg. Utan tvekan skyndade sig Nils ditut, tog i förbifarten ett par böcker med sig, och satte sig på yttersta ändan af en bänk för att sola sig. Den trogne hunden Karo följde också med och tog plats under bänken. Den starka luften verkade snart söfvande på Nils, och det dröjde ej länge, förrän han sof.

Detta observerades af grannens gosse, en lekkamrat till Nils, som tyckte, att här vore tillfälle till att få sig något extra roligt.

På Marstrand är man van vid att taga vara på regnvattnet, ty någon vattenledning

finnes där icke, såsom fallet är i många andra städer, alltså stod för tillfället bredvid bänken under rännan ett stort vattenämbar, fylldt med vatten.

De båda gossarne voro åtskilda genom ett spjalstaket, hvarföre en lång käpp anskaffades i afsikt att därmed kittla den sofvande Nils under näsan.

Denna lek förstod sig emellertid den vaksamme Karo alls icke på, utan

när lekkamraten just hade räckt käppen in genom staketet för att nå den sofvande hjälten, rusade hunden upp till försvar; därvid höjde han bänkens ena ända och — ja, ni kan se på teckningen, huru Nils satt, då han vaknade.

Nils små systrar skratta ännu i dag åt detta lilla sommaräventyr, men han själf påstår, något förlägen, "att det godt kunde hafva händt hvilken annan som helst".

Hundra år i bux eller gojans' saga?

Kan af små flickor användas som sömnadsmönster.

Öur jättar huserat i Skåne.

Af Pers pang i Bjuf.

En gammal skånsk bonde, som på taket af sin "länga" gaf skydd och bo åt en ståtlig storkfamilj, och som spände präktiga hästar för sin plog, och som var kyrkovärd (kyrkan snöhvit med trappgafvel och en svärm af skriande kajor ser du framskymta bakom pilhäckarne), har berättat mig följande saga.

"Måhända ingen bland Eder, käre grannar och fränder, har riktigt klart för sig hur *Södra Åsen* uppstått midt på skånska slättbygden? Geologerna prata, men jag vill säga Eder, huru det verkligen gått till — fastän det nu är länge, sedan det hände."

"Det var en gång en jätte, som vardt mäktig harmsen till sist på det där förtretliga och hinderliga diket Öresund, som han måste klifva öfver hvarje gång han begaf sig till Seland. Han fyllde fördenskull en vacker dag en stor säck med grus, — du kan ännu se gropen, där han gräfd upp gruset, ty där är nu Ringsjön. Han knogade sedan i väg med säcken på ryggen midt igenom skånska slättbygden, ty med gruset ämnade han fylla diket, som var så förargligt i vägen för honom. Men olyckan ville, att det gick håll på säcken, utan att jätten genast kom till att märka det. Då började gruset att falla ut ur säcken i allt större massor, och till sist vardt säcken så lätt, att jätten besinnade sig, undersökte förhållandet och med stor vrede märkte, hur det hade gått. Då vardt han så ond, att han slängde hela säcken, med hvad däri fanns kvar, ifrån sig på stället, och så uppkom *Kullaberget*. Men Öresund vardt aldrig igenfyllt, som väl var. Med genomskinligt vatten, sköna, behagliga stränder, sydländskt och likväl nordiskt, ligger sundet mellan tvänne syskonland och bär på sina lekande vågor hundratals seglare af alla nationer. Rhens bölja är gul och grumlig, Elbe rimmar på "gelbe"; Öresund har något, som påminner om "kristallen den fina".

Vid foten af *Södra Åsen* bodde "Öjungfruns" författare, historikern *G. H. Mellin*, † 1876. Vi begifva oss upp på den vackra, bokbeklädda Åsen, uppför "Böfslid". Från

branterna njuter man en vidsträckt utsikt. Slätten med dess kyrkor och byar, med stenkolgrufvornas skorstenar och den mot himlen stigande ångan från framilande järnbantåg och längs bort *Kullabergets* kägla. Där skådas de skönaste solnedgångar, då solen synes rulla som ett praktklot utför *Kullabergets* sida. Skåne liknar föga det öfriga Sverige. Natur, folk, språk — allt påminner om Danmark; och snarare tror man sig vara i norra Tyskland, än i Sverige, då man färdas fram öfver skånska slätten. Torfmossar och torfrök; bönder i fullständigt ur trä skurna träskor; bondkvinnor med "klut".

Och midt ibland ståtliga herresäten, ofta liknande små slott, står sedan urminnes tid den härliga *Lunda-dömen* — som är förknippad med sagan om jätten Finn.

Men därom må förtäljas vid något annat tillfälle.

Lilla Kajsa.

Af Clara Romdahl.

Kajsa var ful, men det gjorde ingenting, hon blef ändå så älskad som någon docka på jorden någonsin har blifvit. Och ändå kunde hon hvarken blunda eller skrika mamma. Nej, hon var den fulaste lilla trasdocka, man kunde se. Men torparmor hade aldrig sytt någon docka förr, så det var inte att undra på. Huru hade hon ej suttit uppe om kvällarne, sedan far och lillan somnat, för denna lilla dockas skull, eller rättare för att med densamma kunna glädja sin kära lilla tös, då hon skulle fylla sina fem år.

För hvarje styng, mor Karins ööfvade hand sydde, var det, som om hon med osyn-

liga trådar förstärkt det band af kärlek, som redan fanns mellan mor och barn.

Dockans kläder bestodo af idel kära minnen. Underkläderna voro gjorda af "lillans" dopmantel. Och kolten, som lille Göran hade på sig sista dagen han lefde — det var bara ett halft år sedan dess — hade blifvit omsydd till klädning åt lilla Britas blifvande docka. Men nu var hon färdig ändå, fast arbete hade hon kostat mor Karin. Men hvad gjorde det, bara liten Brita i morgon, på sin födelsedag, gladdes åt henne.

Födelsedagen grydde härlig och klar. Invid Britas lilla säng stod lekstugebordet, prydt med en blommande balsamin och några doftande linnéor. Och midt i denna prakt satt dockan. Lukten af kaffe för-rådde, att den dagliga sparsamheten måst stryka på foten.

Nej, i dag skulle det festas. I stället för sill och välling skulle det bli kaffe och hvetebröd till frukost. Men omedveten om allt detta låg hon, det lilla festföremålet, slumrande drömfri och sorgfri i sin rena bädd. En liten oförvägen solstråle kittlade dock snart nog hennes ögonlock, och klarblått barnöga möttes vid sitt uppvaknande af kärlig modersblick. — Far var redan vid herregården; men hans bästa välsignelse hade redan i arla morgonstund uttalats invid den lillas bädd.

"Mor, mor, är det sant att hon är min?" jublade lilla Brita och slöt gång på gång sin enda och första docka till sitt bröst.

Mor log och kände sig öfverlycklig af att hafva beredt sin tös en så glad öfverraskning. Och så uppkallade man dockan efter mor Karin. Men Kajsa var egentligen det namn, som dockan i hvardagslag fick vidkännas, om hon nemligen förstod sig på den saken.

Sedan dockan fått namn, drack man kaffe. Så godt det smakade att dricka ur den lilla bruna nya lerkoppen, som far köpt sin tös, då han i våras var till staden med smågrisarne. Och genom det öppna fönstret hördes lärkan drilla, göken gala och sommarvinden susa i björkens krona.

"Mor, mor, hör hur lärkan spelar!" ropade den glädjestrålände lilla Brita, hoppade ur sängen, klädde hastigt på sig det lilla

röda lifstycket och sin bomullskjol, läste sin bön, tog dockan i famn och sprang form-ligen till skogs. Den första hon här mötte var kossan, mors rara lilla kossa. För att riktigt förbluffa denna höll hon sin Kajsa midt för nosen på henne; men det gjorde ingen effekt. Den dumma kossan förstod sig alls inte på att beundra Britas nyförvärfvade skatt. Hon slickade de lingonmosbestrukna kinderna tills färgen gått af liten Kajsa, bölade och vände de båda vännerna ryggen. Strax bredvid porlade en liten källa; i dess klara spegel såg man snart en liten älsklig bild afspeglad. Där låg vår lilla Brita på knä lekande med dockan, som hon sökte förmå att äta de rödaste, läckraste smultron. Men snart syntes ej bilden mer. Liten Brita hade ej ro att vara stilla. Hon sprang från det ena lekstället till det andra. Och solen steg allt högre på fästet. Det blef en ovanligt varm dag, icke minst inne bland ungbjörkarne i hagen, där Brita, under bemödandet att söfva dockan, själf somnat in.

"Nej, se sådan liten älsklig tafla", utropade guvernanten från herregården till sin tioåriga elev, när de på sin middagspromenad fingo syn på det sofvande barnet. "Ja tösen är söt där hon sitter; men dockan är förskräcklig", svarade denna.

Vid ljudet af röster vaknade liten Brita häftigt upp, fick se herregårdsfrökvarne, reste sig upp och neg ödmjukt, just som mor lärt henne. Därpå såg hon med en kärlig blick på dockan.

"Tycker du om din docka?" frågade guvernanten leende.

"Ja då, hon är så söt så!" utropade barnet med oförställd beundran.

"Hvad skulle du då tycka, om du fick se min Rosa!" invände lilla Ellen från herregården.

"Hon kan aldrig vara vackrare", bedyrade Brita frimodigt.

"Sådan lustig unge; jag springer hem efter Rosa, så får hon själf se skillnaden", utropade Ellen i detsamma hon lade i väg efter den sidenklädda pariserdockan. Inom en kvart var hon tillbaka. Hon fann guvernanten i lifligt samspråk med Brita, när hon andfädd och varm stod på stättan

med sin sköna i famnen. — "Nå, vill du byta eller ej?" sade Ellen i öfverlägsen ton, under det hon förevisade Rosas alla märkvärdiga egenskaper: att tala, blunda, sitta och stå.

"Nej, tycker någon det", svarade Brita

"Men jag tycker bättre om Kajsas klädning, ty hon är gjord af Görans helgdagskolt", svarade Brita och sände en saknads suck bort till den lilla kullen på kyrkogården.

"Hon är klokare än både du och jag",

och tillade: "Den där har inte mor gjort och inte håller jag hennes klädning för mer heller."

"Skäms du inte, Brita, att jämföra din Kajsas bomullsblus med Rosas blå sidenklädning?" skalkades Ellen.

hviskade guvernanten åt Ellen, som stod där helt förlägen.

Torpartösen alltså lärde
 Grefvens Ellen att förstå,
 Hur den gåfva högst bör skattas
 Vi af kära händer få.
 Den, fast ringa, mest är värd
 För ett hjärta fritt från flärd.

Delningsuppgift.

I närstående fyrkants rutor fördelas 40 kronor på så sätt, att den innersta rutan, eller den i midten, förblifver tom, medan summan af penningarne i de tre rutor, som bilda hvar och en af fyrkantens sidor, hos hvarje uppgår till 17 kr. Likaledes bör antalet kronor i hvarje hörnruta vara lika stort, så ock i hvardera af de mellanliggande rutorna.

Fråga.

Å det breda språkband, som i en halfkrets smyckar chorets båge i Kongl. Slottskapellet på Stockholms slott stå följande latinska ord:

PRO MUNDI VITA.

Hvad betyda de?

Innehåll: Svantes lilla museum. V: Präntadt och gammalt. — Ett äfventyr. — En tjurhistoria. — Hundra år i bur eller gojans saga (med originalteckning). — Tänkvärda ord. — Ett minne från sommarferierna (med teckning). — Hur jättar huserat i Skåne. — Lilla Kajsa. — Poem af Th—th. — Delningsuppgift. — Fråga.

Ansvarig utgifvare: H. L. Bolinder.

Göteborg, H. L. Bolinders boktryckeri, 1890.